

(DELOVI KOJI SE ODNOSU NA SRBIJU)

Zaključci Londonske konferencije

Po naređenju svoje vlade, markiz Imperiali, ambasador Njegovog Veličanstva kralja Italije, ima čast da saopšti veoma poštovanom Sir E. Grey-u, glavnom državnom sekretaru Njegovog Britanskog Veličanstva za inostrane poslove, i njihovim ekselencijama g. Pavlu Cambon-u, ambasadoru francuske republike i g. grofu de Benckendorff-u, ambasadoru Njegovog Veličanstva cara svih Rusa, sledeći

MEMORANDUM

Član 5.

Italija će dobiti i provinciju Dalmaciju u njenim sadašnjim granicama, obuhvatajući na severu Lisaricu i Tribanj, a na jugu do jedne linije, koja počinje na obali rta Planka i koja se proteže na istok prateći vrhove, koje stvaraju razvode na način, da će na italijanskoj teritoriji ostati sve doline i vodene žile, koje silaze prema Šibeniku, kao što su Čikola, Krka i Butišnjica i njihove pritoke. Italija će, takođe, dobiti ostrva, koja se nalaze na severu i na zapadu Dalmacije počev od ostrva Premude, Silbe, Oliba, Škrde, Maun, Pag i Vir na severu, do Mljeta na jugu, obuhvatajući ostrva Sv. Andrija, Biševo, Vis, Hvar, Torkul, Korčula, Kaciol i Lastovo, sa susednim grebenima i ostrvcima, zatim Palagruž, izuzev ostrva Veliki i Mali Drvenik, Čiovo, Šolta i Brač.

Neutralizovano će biti:

1. - Cela obala od rta Planka na severu do južne obale poluostrva Pelješac na jugu tako da se obuhvati celo poluostrvo;
2. - deo obale, koji počinje na severu na jednoj tački udaljenoj 10 kilometara južno od Cavtata, pa se zatim prostire prema jugu sve do reke Vojuše tako da obuhvata zaliv i luke Kotor, Bar, Ulcinj, Sv. Ivan Medovanski, Drač, ne kršeći prava koje ima Crna Gora na osnovu izjava koje su velike Sile izmenile aprila i maja 1909; ova prava se odnose samo na sadašnju teritoriju Crne Gore i neće važiti za one zemlje i luke koje će joj tek biti dodeljene; prema tome, nijedan deo obale, koju danas ima Crna Gora, neće biti neutralizovan; na snazi će ostati ograničenja koja se odnose na luku Bar na koja je pristala Crna Gora 1909;
3. - i na kraju sva ostrva koja nisu dodeljena Italiji.

Primedba

Četiri velike Sile saveznice dodeliće Hrvatskoj, Srbiji i Crnoj Gori sledeće teritorije:

Na gornjem Jadranu čitavu obalu od Voloskog na granici Istre do severne obale Dalmacije, obuhvatajući sadašnju ugarsku obalu i hrvatsko primorje, sa lukom Rijeka i malim lukama Novi i Karlobag, kao i ostrva Krk, Prvić, Grgur, Goli i Rab. Na južnom Jadranu, u oblasti za koju su

zainteresovane Srbija i Crna Gora, cela obala od rta Planka do reke Drim, sa važnim lukama Split, Dubrovnik, Kotor, Bar, Ulcinj i Sv. Ivan Medovanski, i sa ostrvima Veliki Drvenik, Mali Drvenik, Čiovo, Šolta, Brač, Jakljan i Koločep. Luka Drač ostaće nezavisnoj muslimanskoj državi Albaniji.

Član 7.

Ako Italija dobije Trient i Istru po članu 4, Dalmaciju i Jadranska ostrva u granicama određenim u cl. 5. i zaliv Valona (član 6), i ako se centralni deo Albanije sačuva za stvaranje male neutralizovane autonomne države, ona se neće protiviti da se severni i južni deo Albanije - ukoliko to žele Francuska, Velika Britanija i Rusija - razdele između Crne Gore, Srbije i Grčke. Obala od južne granice italijanskog imanja Valona pa do rta Stylos biće neutralizovana.

Italiji će biti naloženo da zastupa Albaniju u njenim odnosima sa inostranstvom. Italija se saglasila sa tim da se u svakom slučaju na istoku Albanije ostavi dovoljno velika teritorija sa ciljem da se osigura zajednička granica Grčkoj i Srbiji na zapadu Ohridskog jezera.

Član 16.

Ovaj dogovor držaće se u tajnosti. Jedino će pristajanje Italije na deklaraciju od 5. septembra 1914. biti objavljeno odmah posle objave rata od strane Italije ili protiv nje.

Upoznavši se sa ovim Memorandumom predstavnici Francuske, Velike Britanije i Rusije, ovlašćeni za to, zaključili su sa predstavnikom Italije, koji je takođe ovlašćen od svoje vlade, sledeći Ugovor.

Francuska, Velika Britanija i Rusija izjavljuju svoju saglasnost s Memorandumom koji je predložila italijanska vlada.

Pozivajući se na članove 1, 2 i 3 Memoranduma, koji predviđaju vojnu saradnju četiri velike Sile na kopnu i moru, Italija izjavljuje da će ući u rat što pre je moguće i to u roku koji neće biti duži od mesec dana od potpisa ove izjave. U potvrdu čega su ovlašćeni predstavnici stavili svoje potpise i overili ga svojim pečatima.

Sačinjeno u Londonu, u četverostrukom originalu, 26. aprila 1915.

Sir Edward Grey
Cambon
Marchese Imperiali
Graf Benckendorff

Izvor: M. Marjanović, Londonski ugovor iz 1915. Prilog povijesti borbe za Jadran 1914-1917,

Zagreb, 1960, str. 145-149.

Napomena. - Ovim Ugovorom Italija se konačno opredelila za sile Antante, jer su one više nudile od njenih saveznika iz Trojnog saveza (Austro-Ugarske i Nemačke) i stupila u svetski rat. Italijanska vlada je prethodno objavila Deklaraciju o neutralnosti (3. avgusta 1914) i počela tajne pregovore sa silama Antante a uporedo i sa saveznicama Trojnog saveza. Četvrtog aprila 1915. italijanski ambasador u Beču uručio je grofu Bertholdu Deklaraciju o izlasku Italije iz Trojnog saveza, a 23. maja objavila rat Austro-Ugarskoj, dok je narednog dana prekinula diplomatske odnose sa Nemačkom da bi rat između njih počeo 28. avgusta 1916. Italija je posle rata obilno koristila tajni Londonski ugovor i Britaniju i Francusku da bi povećavala svoje pretenzije prema jugoslovenskim teritorijama kroz veliku diplomatsku borbu za rešenje tzv. jadranskog pitanja. (Prof. Momir Stojković, "Balkanski ugovorni odnosi 1876-1996.")